

5.3 Hvem er du?

Kollektivism og individualisme

Hvis du blev bedt om at fortælle, hvem du er, hvad svarer du så? Det kan muligvis virke indlysende at fortælle om dine kompetencer, interesser og personlige egenskaber, men det er langt fra alle i verden, der svarer på denne måde. I kollektivistiske kulturer (se faktaboks), hvor fællesskabet vægtes højere end individet, er det mere nærliggende at svare med udgangspunkt i de sociale roller, vi indtager, f.eks. at være datter/søn, dansker eller medlem af en bestemt gruppe. Vores identitet, dvs. vores følelse af at være os selv og vores billede af, hvem vi er, er altså påvirket af den kultur, som vi er vokset op i. Lad os se nærmere på en undersøgelse, der netop ser på, i hvor høj grad vores kultur påvirker vores selvopfattelse.

III. 5.3.1 Tre kvinder og et barn fra den afrikanske nomadestamme Maasai.

KOLLEKTIVISTISKE OG INDIVIDUALISTISKE KULTURER

Overordnet kan man skelne mellem kollektivistiske og individualistiske kulturer.

I kollektivistiske kulturer er der en tendens til at have større fokus på fællesskabet frem for individet, mens man i individualistiske kulturer fokuserer mere på det enkelte individ. Kina er et eksempel på et kollektivistisk samfund, hvor man i høj grad værdsætter

familien, fællesskabet og samhørighed, mens vi i Danmark i stedet har en individualistisk kultur, der vægter egen præstation, personlig drivkraft og selvforsørgelse højt.

Herunder kan du se nogle af forskellene mellem de to kulturer:

Kollektivisme	Individualisme
<ul style="list-style-type: none">• Fokus på gruppen og fællesskabet frem for individet.• Den enkelte ønsker at være del af gruppen og finder sin identitet i fællesskabet: Man ser sig selv i relation til sociale roller og medlemskaber.• Succes ses som fællesskabets fortjeneste.• Individet stræber efter og ser det som sin pligt at leve op til gruppens krav og den rolle, som det har i samfundet.• Grundlæggende værdier er konformitet og ensartethed.	<ul style="list-style-type: none">• Fokus på individet frem for fællesskabet.• Den enkelte ønsker at lede gruppen. Individets identitet er baseret på egne mål.• Succes forklares ud fra individets egne unikke evner og personlighedstræk.• Individet stræber efter egen succes og ser sig selv som uafhængig.• Grundlæggende værdier er frihed og uafhængighed

Undersøgelse

79 forsøgspersoner deltog i undersøgelsen. De kom fra fem forskellige befolkningsgrupper med forskellige kulturer. Grupperne var følgende:

Gruppe 1: 15 amerikanske studerende

Gruppe 2: 15 kenyanske studerende fra Nairobi

Gruppe 3: 10 voksne kenyanske arbejdere fra Nairobi

Gruppe 4: 21 medlemmer fra en Maasai nomadestamme i det sydlige Kenya

Gruppe 5: 18 medlemmer fra en Samburu nomadestamme i det nordlige Kenya

Amerika er kendt for at være et individualistisk samfund, mens Kenya er kollektivistisk. Forskerne ønskede at sammenligne, hvordan forsøgspersonerne opfattede deres identitet i disse to kulturer. De brugte også forskellige grupper af den kenyanske befolkning for at se, om identitetsopfattelsen inden for ét land kan variere afhængig af leveomstændigheder. De antog, at arbejdere i storbyen (gruppe 3) ville have flere individualistiske værdier end de mere traditionsbundne stammefolk (gruppe 4 og 5), der lever som nomader i mindre grupper. Ligeledes forventede forskerne, at uddannede byboere (gruppe 2) ville have en endnu mere individualistisk identitetsopfattelse lig vesterlændingene (gruppe 1).

Undersøgelsen foregik ved, at deltagerne hver især blev bedt om at besvare spørgsmålet "Hvem er jeg" i alt 15 gange. De fik maks. seks minutter til at svare, og instruktionen gik på at skrive det, der faldt dem først ind. De måtte dog ikke svare det samme flere gange. Ud fra disse svar ville forskerne se, om der var generelle forskelle i, hvordan forsøgsdeltagerne beskrev sig selv i forhold til den kultur, de var opvokset i.

Hvem er jeg?

Jeg er _____ Jeg er _____

Jeg er _____ Jeg er _____

Forskerne havde en antagelse, om at man i kollektivistiske kulturer i højere grad ville beskrive sig selv ud fra sociale betegnelser, derfor sorterede de forsøgsdeltagernes mange forskellige besvarelser i to overordnede kategorier:

- Sociale beskrivelser (kollektivistisk selvopfattelse)
- Ikke-sociale beskrivelser (individualistisk selvopfattelse)

Hvordan tror du de forskellige grupper svarede?

Resultat

Resultaterne kan du se herunder. Prøv at se, om du kan afkode, hvad det viste om de forskellige gruppers selvopfattelse.

	Sociale beskrivelser, f.eks. roller og medlemskab af grupper	Ikke-sociale beskrivelser, f.eks. kompetencer og personlighedstræk
1. Amerikanske studerende	12%	88%
2. Kenyanske studerende	17%	83%
3. Voksne arbejdere fra Nairobi	58%	42%
4. Maasai nomader	80%	20%
5. Samburu nomader	84%	16%

III. 5.3.2 Tabellen viser procentdelen af svar, som var hhv. sociale og ikke-sociale beskrivelser, i de forskellige undersøgelsesgrupper.

Som forskerne havde forventet, viste resultaterne en sammenhæng imellem den kultur, deltagerne kom fra, og den måde, de beskrev sig selv på.

Deltagerne i gruppe 1 og 2 beskrev primært sig selv ud fra ikke-sociale kategorier f.eks. personlighedstræk eller kompetencer, de besad, mens gruppe 4 og 5 i høj grad beskrev sig selv ud fra sociale kategorier, f.eks. at de var far, mor eller datter, og hvilke roller de havde i deres stamme. Det fortæller os, at vores selvforståelse er påvirket af det samfund, som vi kommer fra.

Herudover viser forskellene inden for de forskellige kenyanske grupper også, at det er for simpelt at stemple alle indbyggere i et land som enten kollektivistiske eller individualistiske. Mentaliteten er i høj grad påvirket af, hvad man laver (uddannelse eller arbejde), og hvilket liv man lever (byliv eller stammeliv).

Kilde: Ma, V. & Schoeneman T. J (1997) Individualism Versus Collectivism: A Comparison of Kenyan and American Self-Concepts. Basic and Applied Social Psychology, 19(2), s. 261-273

Arbejdsspørgsmål: Hvem er du?

1. Forklar undersøgelsen for din sidemand.
2. Hvad kendetegner hhv. en kollektivistisk og en individualistisk kultur?
3. Hvad er identitet?
4. Hvilken viden giver undersøgelsen os?
5. Er der noget i undersøgelsens opsætning og resultater, vi bør forholde os kritisk til?
6. Hvorfor er der mon forskel på, hvor individualistiske de forskellige befolkningsgrupper i Kenya er?
7. Tror du, at der findes flest kollektivistiske eller individualistiske samfund på verdensplan?
8. Se, om du kan afgøre, hvorvidt personerne i følgende scenarier handler overvejende kollektivistisk eller individualistisk:
 - a. Anne er lige begyndt på jurastudiet, da det altid har ligget i kortene, at hun skulle uddannes som advokat ligesom sine forældre.
 - b. Brians forældre ønsker, at han skal gå direkte videre på universitetet efter 3g, men han vælger i stedet et sabbatår, hvor han tager på højskole.
 - c. Christinas forældre vil ikke have, at hun går i udfordrende tøj, da de mener, at det giver familien et dårligt ry. Christina er dog ligeglad og tager skiftetøj med i skole, som hun skifter til, før hun går til time.
 - d. Hver dag henter Dorte sine små søskende efter skole og passer dem, til hendes travle forældre kommer hjem.

Øvelse: Hvem er du?

Øvelsen udføres, inden undersøgelsen læses.

Besvar de 15 spørgsmål – og ja, det er det samme spørgsmål, du skal besvare alle 15 gange. Du må ikke skrive det samme to gange. Kolonnen 'kategori' skal du i første omgang bare ignorere.

Hvem er jeg?

	Skriv dit svar herunder:	Kategori:
Jeg er		
Jeg er		
Jeg er		
Jeg er		
Jeg er		
Jeg er		
Jeg er		
Jeg er		
Jeg er		
Jeg er		
Jeg er		
Jeg er		
Jeg er		
Jeg er		
Jeg er		
Jeg er		

Vurdér herefter, om din selvbeskrivelse er af social eller ikke-social karakter, og notér det i 'kategori'-kolonnen:

- Social: Sociale roller eller medlemskab af bestemte grupper, f.eks. "Jeg er datter/elevrådsmedlem/elev i denne klasse".
- Ikke-social: Egne personlige træk, interesser og kompetencer, f.eks. "Jeg er udadvendt/intelligent/sød/god til sport".